

TWEEDE NADER GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET
tot bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke
gevaaren van de bioscoop. (25)

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER
NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat maatregelen dienen te worden getroffen ter bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke gevaaren van de bioscoop;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

1. Het is verboden het geven in het openbaar van bioscoopvoorstellingen te ondernemen, tenzij Burgemeester en Wethouders eene daartoe strekkende schriftelijke vergunning hebben verleend.

2. Deze vergunning wordt niet vereischt voor:

1°. de openbare bioscoopvoorstellingen ten dienste van door Onzen met de behartiging van de algemeene onderwijs aangelegenheden belasten Minister aangewezen inrichtingen van onderwijs;

2°. openbare bioscoopvoorstellingen, waarbij uitsluitend films worden vertoond betreffende onderwerpen van wetenschap, nijverheid, landbouw en handel, welke als zoodanig door de centrale commissie, bedoeld in artikel 15, zijn goedgekeurd.

Artikel 2.

1. De vergunning, bedoeld in artikel 1, eerste lid, wordt schriftelijk aangevraagd voor eene daarbij omschreven plaats. Bij de aanvraag kiest de belanghebbende voor de geheele behandeling daarvan eene bepaalde woonplaats binnen de gemeente.

2. De aanvrager verstrekt zooveel mogelijk de van hem door of vanwege Burgemeester en Wethouders gevraagde inlichtingen en bescheiden.

3. Binnen twee maanden wordt op de aanvraag schriftelijk beschikt, de plaatselijke commissie van toezicht, bedoeld in artikel 18, gehoord.

Artikel 3.

De vergunning wordt alleen geweigerd, indien:

1°. te duchten is, dat de aanvrager de bepalingen, bij of krachtens deze wet vastgesteld, niet zal nakomen;

2°. de plaats, waar de voorstellingen zullen worden gegeven, niet voldoet aan de bij verordening gestelde of, bij gebreke daarvan, door Burgemeester en Wethouders redelijkerwijs te stellen eischen van veiligheid, gezondheid en zedelijkheid;

3°. nog geen vijf jaren zijn verstreken sedert eene aan den aanvrager ingevolge deze wet verleende vergunning is ingetrokken.

Artikel 4.

1. Bij verordening kan de gemeenteraad onder Onze goedkeuring bepalen, dat vergunningen als bedoeld in artikel 1 slechts met inachtneming van de in de verordening gestelde voorschriften zullen worden verleend.

2. Deze voorschriften zullen, behoudens eene keuring van de te vertoonen films en de afbeeldingen ter reclame voor films, niet mogen betreffen voorstellingen, die uitsluitend voor personen, die den leeftijd van 18 jaren hebben bereikt, toegankelijk zijn.

Artikel 5.

1. Een besluit tot verleening der vergunning houdt in eene omschrijving van de plaats, waar de voorstellingen zullen worden gegeven.

2. De schriftelijke vergunning, ingericht naar een model, door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister vast te stellen, wordt ter secretarie van de gemeente aan den belanghebbende uitgereikt.

3. De vergunning geldt voor de rechtverkrijgenden van den vergunninghouder, indien zij het bedrijf voortzetten, gedurende drie maanden, nadat het recht is overgegaan of indien zij binnen dien tijd vergunning hebben aangevraagd, totdat de beschikking op hunne aanvraag onherroepelijk is geworden.

Artikel 6.

1. Een besluit tot weigering van de vergunning vermeldt de gronden, waarop deze weigering berust.

2. Het wordt niet genomen, dan nadat de belanghebbende in de gelegenheid is gesteld om door of vanwege Burgemeester en Wethouders te worden gehoord.

3. Tegen de weigering kan de belanghebbende binnen één maand na de dagteekening van het besluit bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Gedeputeerde Staten beslissen binnen twee maanden na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

Artikel 7.

De houder der vergunning is verplicht te zorgen:

1°. dat de bepalingen, bij of krachtens deze wet vastgesteld, voorzoover hem betreft, worden nagekomen;

2°. dat de exploitatie van zijn bedrijf niet geschiedt in strijd met de goede zeden of de openbare orde;

3°. dat geen andere afbeeldingen ter reclame voor films worden vertoond dan die vooraf door de centrale commissie zijn toegelaten;

4°. dat de schriftelijke vergunning benevens alle bescheiden, betrekking hebbende op de nader in deze wet genoemde keuring der voor openbare vertooning bestemde films, op aanvraag worden vertoond aan elk der personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid, en dat aan deze personen, alle door dezen gewenschte inlichtingen, betreffende de vertooning der films, worden gegeven;

5°. dat aan elk der personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid, tot het als zoodanig bijwonen van de voorstellingen te allen tijde vrije toegang wordt verschaft, volgens voorschriften bij algemeenen maatregel van bestuur te geven.

Artikel 8.

1. Ter bestrijding van de kosten van administratie en toezicht betaalt de houder ter zake van de hem verleende schriftelijke vergunning bij de uitreiking daarvan en vervolgens in de eerste maand van elk volgend kalenderjaar een recht, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld.

2. De opbrengst komt voor een derde ten bate van het Rijk en voor twee derden ten bate van de gemeente.

Artikel 9.

1. Bij gebleken wenschelijkheid, kunnen de krachtens artikel 3, 2°, gestelde eischen van veiligheid, gezondheid en zedelijkheid worden gewijzigd. Burgemeester en Wethouders zenden hiervan schriftelijk bericht aan den houder der vergunning, met bepaling van een termijn, waarbinnen door dezen aan de gewijzigde eischen zal moeten zijn voldaan.

2. Tegen eene aanschrijving als in het eerste lid van dit artikel bedoeld, kan de belanghebbende binnen één maand bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Gedeputeerde Staten beslissen binnen twee maanden na den dag waarop de voorziening is gevraagd. Een ingesteld beroep schorst den termijn, in het eerste lid bedoeld.

Artikel 10.

Burgemeester en Wethouders zenden eene schriftelijke waarschuwing aan den houder der vergunning, indien eenige ingevolge deze wet of ingevolge de hem verleende vergunning

Tweede nader gewijzigd ontwerp van wet n°. 25.

op hem rustende verplichting niet is nagekomen of indien de plaats, waar de voorstellingen worden gegeven, niet voldoet aan de gestelde eischen van veiligheid, gezondheid en zedelijkheid.

Artikel 11.

1. De vergunning kan door Burgemeester en Wethouders, de plaatselijke commissie van toezicht gehoord, voor den tijd van ten hoogste zes maanden worden geschorst, indien aan de waarschuwing, bedoeld in artikel 10, binnen een door Burgemeester en Wethouders te bepalen termijn niet is voldaan, of indien na het zenden der waarschuwing binnen een tijdsverloop van vijf jaren er andermaal termen zijn voor toepassing van artikel 10.

2. Het besluit tot schorsing wordt niet genomen, dan nadat de houder der vergunning in de gelegenheid is gesteld om door of vanwege Burgemeester en Wethouders te worden gehoord.

3. Burgemeester en Wethouders kunnen in dringende gevallen hun besluit tot schorsing bij voorraad uitvoerbaar verklaren.

Artikel 12.

1. De vergunning kan door Burgemeester en Wethouders, de plaatselijke commissie van toezicht gehoord, worden ingetrokken:

1°. indien omstandigheden zich voordoen, op grond waarvan, indien zij vroeger bekend of te duchten waren geweest, de vergunning zou zijn geweigerd;

2°. indien blijkt, dat er binnen vijf jaren na de waarschuwing, bedoeld in artikel 10, of de schorsing, bedoeld in artikel 11, andermaal termen zouden zijn voor toepassing van een dezer artikelen.

2. Het besluit tot intrekking wordt niet genomen, dan nadat de houder der vergunning in de gelegenheid is gesteld om door of vanwege Burgemeester en Wethouders te worden gehoord.

3. Burgemeester en Wethouders kunnen in dringende gevallen hun besluit tot intrekking bij voorraad uitvoerbaar verklaren.

Artikel 13.

1. Een besluit tot schorsing of intrekking van de vergunning vermeldt de gronden, waarop de schorsing of intrekking berust.

2. Tegen de schorsing of intrekking kan de belanghebbende binnen één maand bij Gedeputeerde Staten in beroep komen. Gedeputeerde Staten beslissen binnen twee maanden na den dag waarop de voorziening is gevraagd.

3. Alvorens op een ingesteld beroep te beslissen, kunnen Gedeputeerde Staten de uitvoerbaar-verklaring bij voorraad van een besluit van Burgemeester en Wethouders tot schorsing of intrekking der vergunning buiten werking stellen, na dit College te hebben gehoord.

Artikel 14.

1. Elke gemeente draagt zorg voor het aanleggen en bijhouden van een alfabetisch register op de namen der aanvragers, inhoudende korte vermelding van:

1°. alle aanvragen afzonderlijk;

2°. alle beschikkingen op aanvragen;

3°. alle kennisgevingen, gezonden overeenkomstig artikel 9 van deze wet;

4°. alle gegeven waarschuwingen;

5°. alle besluiten betreffende schorsing en intrekking van verleende vergunningen;

6°. hetgeen verder door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister wordt voorgeschreven.

2. Aan het Departement van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister wordt aangelegd en alfabetisch, op de namen der aanvragers bijgehouden, een centraal register houdende, voorzover betreft het geheele Rijk, korte vermelding als in het voorgaande lid omschreven.

Handelingen der Staten-Generaal. — 1925—1926. — I.

3. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister is bevoegd voorschriften te geven ter verzekering van een behoorlijke uitvoering van dit artikel.

Artikel 15.

1. Er bestaat voor het Rijk eene centrale commissie voor de keuring van films.

2. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld: zetel, samenstelling, taak en werkwijze van de centrale commissie, alsmede hare verhouding tot de plaatselijke commissiën van toezicht en de erkende instellingen of vereenigingen, bedoeld in artikel 20.

3. Ter bestrijding van de kosten van administratie en toezicht betaalt de belanghebbende ter zake van de keuring der films bij de aanbidding een recht, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld. De opbrengst komt ten bate van het Rijk.

Artikel 16.

1. In het openbaar worden geen films vertoond dan indien en voor zoover zij door de centrale commissie, als niet in strijd met de goede zeden of de openbare orde, voor openbare vertooning zijn toegelaten.

2. Bij openbare bioscoopvoorstellingen, toegankelijk voor of bijgewoond door kinderen, te wier aanzien niet voldoende aannemelijk is, dat zij den leeftijd van veertien jaren hebben bereikt, worden geen films vertoond dan indien en voor zoover de centrale commissie die voor het vertoonen aan kinderen jonger dan veertien jaren, toelaatbaar heeft bevonden.

3. Bij openbare bioscoopvoorstellingen, niet toegankelijk voor of bijgewoond door kinderen beneden de veertien jaren, doch toegankelijk voor of bijgewoond door personen van veertien jaren of daarboven, te wier aanzien niet voldoende aannemelijk is, dat zij den leeftijd van achttien jaren hebben bereikt, worden geen films vertoond dan indien en voor zoover de centrale commissie die voor het vertoonen aan personen tusschen veertien en achttien jaren toelaatbaar heeft bevonden.

4. In afwijking van de voorgaande bepalingen zijn houders van vergunningen, naar regelen door de centrale commissie te stellen, bevoegd in spoedeisende gevallen films, betreffende onderwerpen van actueel belang, te vertoonen, vóórdat deze aan het oordeel der commissie zijn onderworpen.

Artikel 17.

1. Op duidelijk waarneembare wijze wordt aan den ingang van de plaats, waar de voorstelling gegeven wordt, vermeld voor welke personen naar onderscheiding van leeftijd de voorstelling toegankelijk is.

2. Indien een film, gelijk zij wordt vertoond, niet door de centrale commissie voor personen jonger dan achttien jaren is geschikt bevonden, mag zij niet openlijk als zoodanig worden aangekondigd.

Artikel 18.

1. In elke gemeente, waar regelmatig openbare bioscoopvoorstellingen worden gegeven, benoemen Burgemeester en Wethouders eene plaatselijke commissie van toezicht op de bioscopen.

2. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld: samenstelling, taak en werkwijze van de plaatselijke commissiën van toezicht, alsmede hare verhouding tot de erkende instellingen of vereenigingen, bedoeld in artikel 20.

3. Waar deze wet het hooren der plaatselijke commissie van toezicht voorschrijft, geldt dit alleen ten aanzien van die gemeenten, waar zoodanige commissie bestaat.

Artikel 19.

Indien van de openbare vertooning eener door de centrale commissie toegelaten film stoornis van de openbare orde is te duchten, is de Burgemeester bevoegd de openbare vertooning van zulk een film te verbieden.

Artikel 20.

Instellingen of vereenigingen, welke blijkens hare statuten zich ten doel stellen het voorkomen of bestrijden van de zedelijke en maatschappelijke gevaren, aan bioscoopvoorstellingen verbonden, kunnen door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister als zoodanig worden erkend.

Artikel 21.

1. Uitsluitend de houder van eene vergunning, die zich ten aanzien van door hem ondernomen openbare bioscoopvoorstellingen schriftelijk heeft onderworpen aan het bijzonder toezicht van eene erkende instelling of vereeniging, bedoeld in artikel 20, is bevoegd openlijk aan te kondigen, dat hij onder dat bijzonder toezicht staat.

2. Hij kan te allen tijde schriftelijk op zijne onderwerping aan het bijzonder toezicht terugkomen, mits hij dat alsdan onverwijld openlijk bekend maakt.

3. Onverminderd het bepaalde bij de artikelen 16 en 17 worden, zoolang hij onder het bijzonder toezicht staat, bij de door hem ondernomen openbare bioscoopvoorstellingen uitsluitend films vertoond, voor zoover die zijn toegelaten door de erkende instelling of vereeniging, bedoeld in artikel 20, en is hij verplicht te zorgen, dat aan elk der personen, voor de uitoefening van het bijzonder toezicht aangewezen, tot het bijwonen van de voorstellingen als zoodanig te allen tijde vrije toegang en eene behoorlijke plaats worden verschaft.

Artikel 22.

Indien eene film, gelijk zij wordt vertoond, niet door eene erkende instelling of vereeniging, bedoeld in artikel 20, is toegelaten, mag zij niet openlijk als door die instelling of vereeniging toegelaten worden aangekondigd.

Artikel 23.

1. Overtreding van artikel 1, eerste lid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste twee duizend gulden.

2. Indien de overtreding wordt begaan door of vanwege eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, wordt de strafvervolgung ingesteld en worden de straffen uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

Artikel 24.

1. Nadere bepalingen, welke ter uitvoering van deze wet noodig blijken, worden vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

2. Op overtreding van bepalingen, krachtens deze wet vastgesteld bij een algemeenen maatregel van bestuur, kan straf worden gesteld, doch geen andere dan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste twee duizend gulden.

Artikel 25.

Feiten, bij of krachtens deze wet strafbaar gesteld, worden als overtredingen aangemerkt,

Artikel 26.

1. Met het toezicht op de naleving van deze wet en de opsporing van de overtredingen, bedoeld in artikel 23, zijn, behalve de ingevolge het Wetboek van Strafvordering in het algemeen met de opsporing van strafbare feiten belaste ambtenaren, belast de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de leden van de centrale commissie en van de plaatselijke commissie van toezicht, alsmede de personen, daartoe aangewezen door Burgemeester en Wethouders.

2. Met het toezicht op de naleving van de artikelen 21 en 22 zijn bovendien belast de personen, aangewezen voor de uitoefening van het bijzonder toezicht.

Artikel 27.

1. De personen, bedoeld in artikel 26, eerste lid, hebben ter uitoefening van het hun opgedragen toezicht, op vertoon van hun legitimatiebewijs, te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen, waarvan redelijkerwijze moet worden vermoed, dat er openbare bioscoopvoorstellingen worden gegeven, of dat zij aan zoodanige voorstellingen dienstbaar zijn.

2. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien met behulp van den sterken arm.

3. Is de plaats tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil des bewoners niet binnen dan op algemeenen of bijzonderen schriftelijken last van den Burgemeester en in tegenwoordigheid hetzij van den Burgemeester, hetzij van den kantonrechter, hetzij van den commissaris van politie.

Artikel 28.

1. Indien de personen, bedoeld in artikel 26, bevinden, dat een der voorafgaande artikelen, op welker naleving zij moeten toezien, wordt overtreden, maken zij van hunne bevinding zoo spoedig mogelijk verslag op en doen dit, indien het niet betreft overtreding van artikel 1, eerste lid, toekomen aan den Burgemeester.

2. De houder der vergunning levert hun op aanvraag onverwijld geheel of gedeeltelijk elke film uit, welke hij onder zich heeft, in den toestand, waarin die in het openbaar is vertoond. Zij verzegelen de film in zijne tegenwoordigheid en doen die toekomen, indien het niet betreft overtreding van artikel 1, eerste lid, aan den Burgemeester.

3. Behoudens bij overtreding van artikel 1, eerste lid, wordt de film door den Burgemeester teruggegeven aan den houder der vergunning, die de film heeft uitgeleverd, zoodra deze voor de administratieve procedure, bedoeld in de artikelen 10, 11, 12 of 13 niet meer noodig is. De houder is verplicht op aanvraag van den Burgemeester of den commissaris van politie opnieuw een voorstelling te geven van de uitgeleverde film in den staat waarin die zich bevindt en naar de aanwijzingen, hem daarbij door den Burgemeester of den commissaris van politie te geven.

Artikel 29.

Deze wet kan worden aangehaald als „Bioscoopwet”

Artikel 30.

1. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

2. Ten aanzien van hen, die op het tijdstip van de inwerking treding van deze wet het geven in het openbaar van bioscoopvoorstellingen ondernemen en binnen een maand na dat tijdstip eene aanvraag om vergunning overeenkomstig deze wet indienen, blijft artikel 1 buiten toepassing totdat de beschikking op hun aanvraag onherroepelijk is geworden.

3. Ten aanzien van films, welke op het tijdstip van het in werking treden van deze wet bij verhuurkantoren in voorraad zijn, blijft tot 1 Juli 1927 het bepaalde bij de artikelen 16 en 17 buiten toepassing. Wij behouden Ons voor te dien opzichte bij algemeenen maatregel van bestuur nadere voorschriften te geven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister van Binnenlandsche Zaken
en Landbouw,*

De Minister van Justitie,

Voorloopig Verslag over wetsontwerp n°. 25.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot be-
strijding van de zedelijke en maatschappelijke gevaren
van de bioscoop. (25)

Het onderzoek van dit ontwerp van wet in de afdelingen heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. In de eerste plaats werd aan de waarde van de bioscoopvoorstellingen in het algemeen door eenige leden eene korte beschouwing gewijd.

Terwijl allen het eens waren over de waarde van wetenschappelijke en natuurfilms en eenstemmig in de bewondering van de techniek der filmkunst, was het oordeel over de kunstwaarde van gefilmde romans en tooneelstukken zeer verschillend. Sommigen meenden ook aan films van dezen aard hooge waarde te moeten toekennen, doch anderen waren van oordeel, dat aan dergelijke soort films alle kunstwaarde moest worden ontzegd. Die films geven eene vergroefde voorstelling van de menschelijke gedragingen, hartstochten en gevoelens, welke het ware kunstgevoel pijnlijk aandoet en dat van het publiek meer vernietigt dan ontwikkelt. Ook films, die zich aandienen als wetenschappelijke, doch die aan de eenvoudigste wetenschappelijke eischen niet voldoen, ja somwijlen als resultaat van wetenschappelijk onderzoek aanbieden, wat allerminst als zoodanig gelden kan, moeten bedenkelijk geacht worden.

De wensch werd door enkelen uitgesproken, dat een procédé werd uitgevonden, waardoor de bewegingen der filmbeelden niet in zenuwprikkelende snelheid op het doek werden vertoond, maar overeenkomstig het bewegingstempo van mensch, dier of werktuig werden weergegeven.

§ 2. Wat het wetsontwerp zelf aangaat, daarmede konden vele leden zich vereenigen.

Zooewel zij, die de filmkunst ten zeerste waardeeren, als zij, die deze kunst meer sceptisch beschouwen, waren van oordeel, dat het karakter dezer mechanische vertooningen, het zich opdringen aan het publiek door hare goedkope prijzen en schreeuwerige en uitbundige reclame, een toezicht der overheid noodzakelijk maken, niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen. Zij wezen er op, dat de zedelijke en maatschappelijke gevaren van de bioscoop inderdaad door ieder zijn erkend en dat de door de wet in het leven te roepen eenheid van toezicht beter is dan het toezicht in verschillende plaatsen van het land, dat niet overal in denzelfden zin werkt en waardoor de bioscoopexploitanten dikwerf in buitengewone moeilijkheden worden gebracht. Dit bezwaar zal bij eene centrale keuring voor het geheele Rijk vervallen. De instelling van zoodanige centrale keuringscommissie verdiende dan ook te worden goedgekeurd.

Andere leden verklaarden geen bewondering te kunnen koesteren voor dit wetsontwerp, dat voor een belangrijk deel eene voorgedij over volwassenen bevat, waartegen zij ernstige bedenking hadden. Ofschoon zij geen voorstanders waren van de bioscoop, geloofden zij, dat deze zich eene zoodanige plaats veroverd had, dat zij niet meer zoude verdwijnen en hoop bestaat, dat zij op den duur een middel tot opvoeding en ontwikkeling zal worden. Met de instelling van eene centrale keuring voor zoverre het films betreft, welke aan jeugdige personen worden vertoond, konden zij zich vereenigen, maar zij achtten geen voldoende motieven aanwezig om eene filmkeuring voor volwassenen in te voeren. Zij wezen daarbij op het in de considerans juist omschreven doel, dat maatregelen dienen te worden getroffen ter bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke

gevaren van de bioscoop, hetgeen niet in zich sluit het bestrijden van bioscoopvoorstellingen op zichzelf.

Erkende, dat die gevaren bestaan, wilden deze leden gaarne medewerken om die te keeren, maar zij zagen die gevaren alleen voor zoverre het jeugdige personen betreft, zoodat belemmeringen, in den weg gelegd aan filmvertooningen, enkel toegankelijk voor volwassenen, niet oorbaar moeten worden geacht; alleen jeugdbescherming wettigt wettelijke maatregelen. Indien men daartoe zonder meer was gekomen, dan zoude er naar het oordeel van deze leden geen politieke tegenstelling in het spel zijn geweest. Naar het oordeel van de leden hier aan het woord hebben Overheid en Staatsgezag te dezer zake geen taak te vervullen ten opzichte van volwassenen. Dezen moeten — behoudens wanneer voorstellingen in strijd zouden zijn met de openbare orde en de goede zeden — worden vrijgelaten in de keuze hunner ontspanning en genoegens. De vrije volwassen burger moet zelf beoordeelen wat goed of wat slecht voor hem is; de Overheid behoeft dit niet voor hem uit te maken. Tegen onzedelijke voorstellingen waakt de Strafwet. Zorg voor vergemakkelijking van het bezoek aan goede films in passende inrichtingen is toe te juichen, maar verder mag de bemoeiing der Overheid ten deze niet gaan. Eenige leden oordeelden bedoeld toezicht onnoodig en beriepen zich tot staving van hun gevoelens op de filmkeuring in Amsterdam, waar nagenoeg geen enkele film wordt afgekeurd.

Verschillende leden achtten in ieder geval, zelfs voor personen tot 21-jarigen leeftijd, eene keuring van films wenschelijk, onverschillig of zij eene centrale of eene plaatselijke zoude zijn. Het wetsontwerp echter gaat in zijne bescherming van meerderjarige personen tegen zedelijke en maatschappelijke gevaren veel te ver en maakt zich aan schromelijke overdrijving schuldig. Voor die bescherming wordt de medewerking ingeroepen van: de gemeenteraden, de colleges van burgemeester en wethouders, de burgemeesters, van eene centrale commissie voor de keuring van films, van plaatselijke commissiën van toezicht op de bioscopen en van instellingen tot het tegengaan van de bioscoopgefahren. Eene dergelijke omvangrijke curateele of voorgedij over volwassen personen is overbodig en schadelijk en niet bevorderlijk aan eene gezonde en zelfstandige ontwikkeling van het volkskarakter. Zij voert bovendien door de veelheid van elkander kruisende bepalingen en voorschriften noodzakelijk tot rechtsonzekerheid. Deze rechtsonzekerheid wordt bevorderd door het ontbreken van elke definitie van het onderwerp, door het verbinden van ernstige rechtsgevolgen aan louter subjectieve gevoelens van de autoriteiten (artt. 3, 1°, en 12, 1°) en door de rechtsvragen, welke door de verhouding, waarin deze wet zal staan tot de Gemeentewet, worden opgeworpen.

Anderen, die zich bij de hier geopperde bezwaren aansloten, zagen bovendien in dat toezicht op de bioscoop ten aanzien van volwassenen een begin van censuur, welke eenmaal bestaande wel eens zoude kunnen leiden tot eene tooneelcensuur. Daartegen meenden zij zich ernstig te moeten verzetten. Wie nagaat, hoe het toezicht op pornografische lectuur al geleid heeft tot het trachten onderdrukken van letterkundige werken, die niet pornografisch zijn, is huiverig voor alle censuur.

Vooropstellend, dat de behoefte aan keuring vroeger algemeen was erkend, ook door de Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 2 November 1918, n°. 110, in haar in 1920 uitgebracht verslag, kwamen vele leden op tegen de meening, als zoude er voor de keuring van films, welke voor volwassenen worden vertoond, geen grond zijn. Zij meenden, dat het altijd ergernisgevend is, ook voor volwassenen, films te zien, die met de eerbaarheid en de goede zeden in strijd zijn. Dat in Amsterdam weinig wordt afgekeurd, ligt niet aan het onschuldig karakter der films, maar aan de in het algemeen preventief werkende keuring en aan den maatstaf van degenen, die de keuring verrichten.

Zij, die vreezen voor het verder gaan van eene censuur, welke zich ook over het tooneel zoude uitstrekken, vergeten, dat bioscoopvertooningen veel gevaarlijker zijn dan tooneel-

vertooningen. Er bestaat een groot verschil tusschen censuur op uitingen des geestes en toezicht op de mechanisch zich afspelende films.

Waar ligt, zoo vroegen vele leden, de leeftijdsgrens, die, indien zij gesteld wordt op 18 jaren, geheel willekeurig getrokken wordt? En vergeeten die leden, welke thans tegen het toezicht opkomen als beginsel van censuur, niet te veel, dat art. 188 der Gemeentewet den burgemeester reeds deze censuur als taak oplegt? Is niet beter een algemeen toezicht, zoo noodig met gemeentelijke naheuring?

Tegen de invoering van gemeentelijke keuring naast de centrale Rijkskeuring hadden onderscheidene leden ernstig bezwaar. Eene naheuring in verschillende gemeenten achtten zij uit den booze en zij noemden de wijziging, welke haar in het ontwerp had gebracht, eene ontsiering van het geheele voorstel. Van de Rijkskeuring mag verwacht worden, dat zij billijk en op milde wijze zal worden toegepast, wat niet altijd het geval zal zijn met de gemeentelijke naheuring. In kleine plaatsen en ten plattelande zal men bekrompen zijn in het aanleggen van een maatstaf ter beoordeeling. Op deze naheuringen zullen kerkgenootschappen en vereenigingen van allerlei aard hun invloed doen gelden; in vele gemeenten zal de meerderheid de minderheid dwingen alleen dat te kunnen genieten, wat de meerderheid toestaat.

Andere leden achtten daarentegen gemeentelijke naheuring onmisbaar vooreerst omdat de toestanden niet overal dezelfde zijn en in groote steden meer kan worden toegestaan dan op kleine plaatsen en verder omdat de centrale keuringen minder streng kunnen geschieden, daar de naheuringen correctief zullen werken.

Bovendien zal toch, toegegeven het beginsel der keuring, moeten worden erkend, dat de vraag, wat ergens als toelaatbaar zal gelden, beslist moet worden door de aldaar verantwoordelijke organen en niet door hen, die eene minder „bekrompen” opvatting huldigen. Daarbij houde men in het oog, dat volgens de Gemeentewet ingrijpen reeds thans mogelijk is. Ook zij er op gewezen, dat in het zuiden des lands vele gemeentebesturen samenwerken met de exploitanten der bioscopen, hetgeen van uitmuntenden invloed is en uitnemend werkt, zoodat gemeentelijke keuring daar meestal overbodig zal blijken.

Voor eenige leden ging het wetsontwerp niet ver genoeg. Zij zouden gaarne gezien hebben een verbod van bezoek aan de bioscoop voor alle jeugdige personen. Elke filmvertooning werkt niet alleen door de snelheid, maar meer nog door afwezigheid van de realiteit van het beeld prikkelend op de verbeelding van jeugdige personen, zelfs soms op die van volwassenen, terwijl de toenemende misdadigheid van jeugdige personen vooral aan de bioscoop moet worden toegeschreven. Ook het onderwijs lijdt door het bioscoopbezoek van kinderen. Bovendien is de aanduiding: „niet toegankelijk voor personen beneden 18 jaar”, eene aansporing tot bioscoopbezoek voor dat soort personen, die door „pikante” vertooningen worden aangelokt.

Men betreurde het, dat Minister DE GEER niet getracht heeft tot eene nationale wet te komen, waaraan alle partijen hadden kunnen medewerken om haar tot stand te brengen.

Enige leden meenden zelfs eene wijziging in het standpunt des Ministers tijdens de behandeling van het onderwerp te hebben opgemerkt, die zij betreurden.

Andere leden spraken als hunne overtuiging uit, dat het zeker niet aan den Minister is te wijten, dat niet alle partijen hebben medegewerkt aan de totstandkoming.

§ 3. Van eene zijde, die den invloed van de bioscoop gevaarlijker oordeelde dan dien van het tooneel en derhalve controle noodzakelijk achtte, begreep men de techniek van de wet niet. Men wees op de verordening, zooals deze te Leiden bestaat,

waarvan artikel 1 luidt: Het is verboden tot openbare lichtbeeldenvertooningen kinderen toe te laten.

Dit verbod geldt niet ten opzichte van kinderen, die den leeftijd van achttien jaren hebben bereikt.

Artikel 2 luidt: Het verbod van art. 1 is mede niet van toepassing, indien de vertooning kennelijk voor kinderen bestemd is, en

1°. op hetgeen vertoond wordt, vooraf schriftelijk goedkeuring is verkregen door den burgemeester;

2°. bij den ingang van de voor de vertooning bestemde localiteit en op de verstrekte toegangsbewijzen op duidelijk zichtbare wijze is vermeld, dat de vertooning voor kinderen bestemd is.

Eene zoodanige regeling maakte, naar men meende, eene nadere regeling bij de wet overbodig.

§ 4. Ten aanzien van de verhouding, waarin de bepalingen van de wet zullen staan tot die van de Gemeentewet, zoude men gaarne worden ingelicht omtrent de zienswijze der Regeering. Men dacht daarbij bepaaldelijk aan de artikelen 185 en 188 der Gemeentewet. Aan de wet ontbreekt elke bepaling, waarbij deze artikelen, voor wat de politie en het toezicht op de bioscopen betreft, geheel of ten deele buiten werking worden gesteld.

Eenige leden maakten de opmerking, dat wat films betreft, wordt afgeweken van art. 188, tweedelid, der Gemeentewet. Art. 19 van het wetsontwerp toch bepaalt, dat de Burgemeester de opvoering van een goedgekeurde film slechts mag verbieden, indien van de opvoering, naar zijne meening, stoornis van de openbare orde is te verwachten; op grond van den inhoud van de film als zoodanig kan, volgens hunne meening, de Burgemeester krachtens art. 188, tweede lid, geen oordeel meer uitspreken. Waar de wet echter uitsluitend betreft films, is, zoo meende men, die bevoegdheid van den Burgemeester ten aanzien van zang-, dans- en voordrachtnummers, die ter afwisseling van filmvertooningen in de meeste bioscooptheaters (te Amsterdam $\frac{1}{5}$ van het totaal) worden gegeven, onverkort en blijven te dezer zake bovendien gelden de plaatselijke verordeningen, die het verlenen van vergunningen voor deze gemakkelikheden aan den Burgemeester opdragen. Kan de Regeering, zoo vroeg men, zich met deze opvatting vereenigen?

Andere leden achtten de bepaling van genoemd artikel 19 onnoodig.

Voorts werd gevraagd, welke de draagwijdte was van de bepaling, dat de bioscoophouder verplicht is te zorgen, dat de exploitatie van zijn bedrijf niet geschiedt in strijd met de goede zeden of de openbare orde (art. 7, onder 2°). Ook hier wordt, naar men meende, een terrein betreden hetwelk vroeger des burgemeesters was. Bovendien kan dit artikel niet beletten dat bij bioscoopvoorstellingen, die voor *ieder* leeftijd toeganke-lijk zijn, andere als filmvertooningen worden gegeven, die, hoewel niet in strijd met de goede zeden of de openbare orde, ontoelaatbaar zijn voor kinderen van zekeren leeftijd. Is het, zoo werd gevraagd, ook de opvatting van de Regeering, dat dit terrein geheel aan den gemeentelijken wetgever blijft overgelaten?

§ 5. Men vroeg, welke de reden was, dat de Regeering heeft nagelaten vóór de indiening van het wetsontwerp het oordeel te doen inwinnen van de, bij de behandeling van het ontwerp in de Tweede Kamer herhaaldelijk met eere genoemde, gemeentelijke Bioscoopcommissie van Amsterdam, die, wat filmkeuring betreft, over de gewenschte ervaring beschikt en — sinds geruimen tijd, waar immers de grootst mogelijke meerderheid der filmverhuurkantoren te Amsterdam gevestigd is — als eerste keurster over alle films, voor zoover keuring voor vertooning aan personen onder de 18 jaar gevraagd wordt, haar oordeel heeft uitgesproken.

§ 6. Gaarne zoude men de voornemens der Regeering vernemen omtrent den zetel en het aantal leden der centrale

Voorloopig en Eindverslag over wetsontwerp n°. 25.

commissie. Ook wenschte men ingelicht te worden over de taak der commissie van toezicht, welke leden o.a. opsporingsbevoegdheid krachtens art. 16 zullen verkrijgen.

Artikelen.

Art. 1. Eenige leden achtten de redactie van den aanhef van dit artikel, luidende: „Het is verboden het geven in het openbaar van bioscoopvoorstellingen te ondernemen, tenzij”, enz., niet fraai. Bedoeld wordt vermoedelijk, dat het ondernemen van openbare bioscoopvoorstellingen verboden is, tenzij, enz.

Art. 4. De vraag rijst: kunnen voorstellingen voor volwassenen worden verboden?

Volgens sommige leden wel. Indien eenvoudig een verbod wordt uitgevaardigd zonder meer, dan zijn er geen voorschriften en is er dus niets, wat in strijd zoude kunnen zijn met het tweede lid van dit artikel.

Men zoude de bepaling van art. 3 te hulp moeten roepen en misschien nog niet tot de conclusie komen, dat een algemeen verbod voor volwassenen verboden is; dit alles is onduidelijk.

Art. 5, derde lid. Wie zijn rechtverkrigenden? de erfgenamen, een kooper, de houder van een overgedragen vergunning (in de veronderstelling, dat het overdragen eener vergunning mogelijk is). Welk recht wordt overgedragen?

Art. 9, eerste lid. Krachtens deze bepaling kunnen gestelde eischen van veiligheid, gezondheid en zedelijkheid worden gewijzigd. Voor den filmvertoon kan dit gelijk staan met een algeheel verbod. En toch kan dit gebeuren, zonder dat de betrokkene wordt gehoord, terwijl dit bij schorsing en intrekking op grond van artt. 11 en 12 wel het geval is. Gevraagd werd, of dit wel juist is.

Art. 15. Wie benoemt de Centrale Commissie? Wie betaalt haar? Kan als gevolg van art. 15 een post op de gewone begroting worden gebracht en tot welk bedrag? Het te betalen recht kon wel te gering blijken voor betaling der kosten van administratie en toezicht; en buitendien, die opbrengst komt, zonder meer, aan het Rijk.

Gewezen werd op het gewicht van den inhoud van de krachtens dit artikel en art. 18, *tweede lid*, uit te vaardigen algemeen maatregel van bestuur.

Art. 19. Met verwijzing naar hetgeen hieromtrent reeds onder § 4 is te berde gebracht, werd nog gevraagd waartoe deze bepaling dient. De burgemeester kan in geval van vrees voor stoornis van de openbare orde ook nu reeds vertooningen verbieden. De reden dezer bepaling werd niet duidelijk geacht.

Art. 26, in verband met artt. 20 en 21. Is het wel toelaatbaar, dat een vertegenwoordiger van instellingen of vereenigingen — vermoedelijk door het bestuur der instellingen of vereenigingen aangewezen (hoe de benoeming of aanwijzing moet geschieden is nergens te vinden) — erkend volgens art. 20, toezicht uitoefent, dus als politie optreedt? Ook deze vertegenwoordiger kan de film in beslag nemen, zelfs tijdens de uitvoering.

Aldus vastgesteld den 5den December 1925.

SLOTEMAKER DE BRUINE,
BRIËT.
HAAZEVOET.
HAFFMANS.
VAN DEN BERGH.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot bestrijding van de zedelijke
en maatschappelijke gevaren van de bioscoop. (25)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. In de eenstemmigheid, die blijkens het Voorloopig Verslag heerschte over de waarde van de wetenschappelijke en natuurfilms en over het bewonderenswaardige van de techniek der filmkunst, wordt door ondergeteekenden gedeeld.

Dat het oordeel over de kunstwaarde van gefilmde romans en toneelstukken zeer verschillend was, komt hun begrijpelijk voor. Immers die kunstwaarde zelve is zeer uiteenlopend. Er zijn romans van ontroerenden inhoud, die in den verfilmden vorm al hun waarde hebben verloren. Daarentegen zijn er ook, bij welke het tegendeel het geval is. Het oordeel zal dus veelzins afhangen van de stukken, die men gezien heeft. Ten deele ook van de vraag, of men ze te voren in lectuurvorm heeft genoten. Is dit laatste het geval, dan laat de filmvertooning in den regel onbevredigd. Afgezien van andere factoren werkt daarbij een soortgelijke oorzaak als waarom een vertaald boek zelden den indruk maakt van het oorspronkelijke. Het fijne uitbeeldingsvermogen van den auteur, en het aroma dat het werk aan hem dankt, gaan door reproductie gewoonlijk verloren.

Met den wensch, dat alnog een procédé mocht worden uitgevonden, waardoor de bewegingen der filmbeelden meer overkomstig het normaal bewegingstempo worden weergegeven, kan worden ingestemd.

§ 2. Het is den ondergeteekenden aangenaam te vernemen, dat vele leden zich met het wetsontwerp konden vereenigen.

Zij vleien zich met de hoop, dat ook andere leden, die voorschands tegen het ontwerp bedenking hadden, hun oordeel nader zullen willen toetsen.

Deze leden wezen er op, dat „het in de considerans juist omschreven doel, dat maatregelen dienen te worden getroffen ter bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke gevaren van de bioscoop”, „niet in zich sluit het bestrijden van bioscoopvoorstellingen op zich zelf”. Met deze opmerking kan volledige instemming worden betuigd. Het zal intusschen aan de aandacht niet ontgaan, dat het ontwerp zich angstvallig onthoudt van het bestrijden van bioscoopvoorstellingen op zich zelf. Het doet niets dan maatregelen treffen ter bestrijding van de zedelijke en maatschappelijke gevaren der bioscoop. Die gevaren bestaan óók voor volwassenen. Zoo de hierbedoelde leden meenen, dat volwassenen, „behoudens wanneer voorstellingen in strijd zouden zijn met de openbare orde en de goede zeden”, moeten worden vrijgelaten in de keuze hunner ontspanning en genoegens, dan kan ook die opmerking worden beaamd; de inhoud van het ontwerp is dan ook met dezen wensch in overeenstemming. Reeds hieruit volgt, dat de meening, als zou de keuring voor volwassenen onvermijdelijk een politieke tegenstelling in het leven geroepen hebben, onjuist is. Het voorbehoud, dat de bedoelde leden maken bij hun „vrijlating” van de keus der volwassenen, is óók het voorbehoud van het ontwerp. Niet te verwonderen valt dan ook, dat de Staatscommissie, die het ontwerp heeft voorbereid en die voor de helft uit politieke tegenstanders van het tegenwoordig Kabinet bestond, de keuring voor volwassenen eenstemmig heeft aanvaard.

De opmerking, dat voor de bescherming tegen de zedelijke en maatschappelijke gevaren de medewerking wordt ingeroepen van de Gemeenteraden, de Colleges van Burgemeester en Wet-houders, de Burgemeesters, een Centrale Commissie voor de keuring, plaatselijke Commissiën van toezicht, en instellingen tot het tegengaan van de bioscoopgefahren, — welke „omvangrijke voogdij” dan „overbodig en schadelijk” genoemd wordt —